

ĢENERĀLADVOKĀTA FRĀNSISA DŽEFRIJA DŽEIKOBSA SECINĀJUMI,
sniegti 2004. gada 19. februārī¹

1. Tradicionāli zelta tīrbu mēra karātos; tīrs zelts ir līdzvērtīgs 24 karātiem. Šobrīd zeltu bieži mēra tūkstošdaļās, nosakot provi. Šajā lietā izskatāmais jautājums ir par to, vai dalībvalsts noteikums, saskaņā ar kuru tikai uz 750. proves (18 karātu) vai augstākas proves izstrādājumiem var attiecināt apzīmējumu "zelts", turpretim uz 375. proves vai 585. proves (attiecīgi, 9 un 14 karātu) izstrādājumiem attiecina apzīmējumu "zelta sakausējums", ir pasākums ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, ko tādējādi aizliedz EKL 28. pants.

3. 2001. gada septembrī Komisija nosūtīja Francijas iestādēm argumentētu atzinumu EKL 226. panta pirmās daļas izpratnē attiecībā uz diviem no iepriekš minētajiem šķēršļiem tirdzniecībai.

4. Saņemot Francijas 2002. gada 4. februāra atbildi, nenoskaidrots palicis tikai šajā tiesvedībā izskatāmais jautājums.

Tiesvedība

2. Saņemot sūdzību 2000. gada novembrī, Komisija nosūtīja Francijas valdībai oficiālu vēstuli, norādot uz četriem veidiem, kādos, pēc Komisijas domām, atsevišķi Francijas noteikumi varētu kavēt zelta izstrādājumu ieviešanu Francijā.

5. 2003. gada 10. aprīlī Komisija vērsās Tiesā ar lūgumu atzīt, ka, attiecinot apzīmējumu "zelts" uz 750. proves izstrādājumiem, bet uz 375. un 585. proves izstrādājumiem — apzīmējumu "zelta sakausējums", Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai jāuzņemas saskaņā ar EKL 28. pantu.

6. Apstrīdēto noteikumu ietver *Code général des impôts* (Vispārējā nodokļu kodeksa) 522.a pants, ko piemēro mazumtirdzniecībā privātpersonām. Prove jānorāda "zelta sakausējuma" izstrādājumiem, kaut gan nav skaidrs, vai šis noteikums tiek piemērots "zelta" izstrādājumiem.

¹ — Oriģinālvaloda — angļu.

Argumenti

7. Komisija uzsver, ka lielākā daļa izstrādājumu, ko tādējādi bija jāapzīmē kā “zelta sakausējumu”, ir ievesti. Savā izcelsmes dalībvalstī ar nosaukumu “zelts” likumīgi pārdotie izstrādājumi Francijā jāpārdod ar atšķirīgu, mazāk pazīstamu un mazāk novērtētu nosaukumu, padarot to pārdošanu šajā tirgū grūtāku un tādējādi kavējot to ieviešanu (kaut gan Francijas valdība noliedz šādu pieņēmumu).

8. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, tiesību aktu saskaņošanas trūkuma gadījumā šķēršļi preču brīvai kustībai, ko rada tādu noteikumu piemērošana no citām dalībvalstīm ievestām precēm, kur tās likumīgi ražo un pārdod, kas izvirza prasības, kurām šīm precēm jāatbilst (kā, piemēram, tās, kas attiecas uz nosaukumu, formu, lielumu, svaru, sastāvu, izskatu, marķējumu un iepakojumu), tiek uzskatīti par pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību, ko aizliedz EKL 28. pants, pat ja šīs prasības piemēro bez izņēmuma visām precēm, izņemot gadījumu, ja to piemērošanu var pamatot ar vispārējo

interesu mērķi, kas prevalē pār preču brīvu apriti.²

9. Komisija uzskata, ka šajā lietā nepastāv šādas vispārējas intereses. Jebkuru vajadzību informēt patērētājus — kas uzskatāmi par samērīgi informētiem, vērīgiem un piesardzīgiem³ — var apmierināt, izmantojot attiecīgu marķējumu⁴, kas sniegtu izsmeļošanu un nodrošinātu informāciju, nevis vienu vienīgu atšķirību nosaukumā, un kurā pārdevēji brīvi varētu uzsvērt attiecīgā standarta proves priekšrocības.

10. Francijas valdība apgalvo, ka šādas intereses tomēr pastāv. Noteikums par apzīmējumu attiecināšanu, kas vajadzīgs, lai izpildītu taisnīgas tirdzniecības un patērētāju tiesību aizsardzības prasības, var būt pamatots, ja tas ir samērīgs ar mērķi, ko nav iespējams sasniegt ar Kopienu tirdzniecību mazāk ierobežojošiem pasākumiem.⁵ Apstrīdētais noteikums ir vajadzīgs, lai aizsargātu patērētājus, informējot viņus tieši un viegli saprotamā veidā par divu preču kvalitātes būtisku atšķirību, tādējādi izvairoties no

2 — Skat., piemēram, spriedumu lietā 120/78 *Rewe-Zenral (Cassis de Dijon, Recueil 1979, 649. lpp., 14. punkts)*; spriedumu lietā C-84/00 *Komisija/Francija (Recueil 2001, I-4553. lpp., 24. punkts)*.

3 — Skat., piemēram, spriedumu lietā C-30/99 *Komisija/Irija (Recueil 2001, I-4619. lpp., 32. punkts)*.

4 — Skat. spriedumu lietā 193/80 *Komisija/Itālija (Recueil 1981, 3019. lpp., jo īpaši 27. punkts)*.

5 — Skat. spriedumu lietā C-448/98 *Guimont (Recueil 2000, I-10663. lpp., 27. punkts un spriedumā minētā judikatūra)*.

sajaukšanas, ko varētu radīt vairāk tehniska informācija. Minētais noteikums ir samērīgs ar šo mērķi, tā nolūks nav aizsargāt vispārīgas priekšrocības, ko bauda vietējā rūpniecība, un tādējādi tas nav pretrunā EKL 28. pantam.

Vērtējums

11. Prasītāja replikā un atbildētāja atbildē uz repliku lietas dalībnieki pievērš uzmanību jautājumam par to, vai pastāv kāds šķērslis tirdzniecībai. Apgalvojot, ka šis noteikums, iespējams, kavē ieviešanu, Komisija uzsver, ka jebkuru pasākumu, kas potenciāli varētu radīt pat nelielu šķērslī, reglamentē EKL 28. pants. Jebkurā gadījumā nav iedomājams pieņēmums, ka luksuspriekšmetu apzīmējums patērētāju ietekmē tikai nedaudz. Tiesa konsekventi ir uzskatījusi, ka marķēšanas noteikums tirdzniecību ierobežo mazāk nekā noteikums par apzīmējumu attiecināšanu.⁶ Vidusmēra patērētājam proves marķējums ir skaidrs un vienkāršs. Francijas valdība tomēr uzstāj — Komisijai jākonstatē, ka pastāv ietekme uz tirdzniecību, ko Komisija nav izdarījusi.

12. Šajā lietā nav jāizskata, vai un cik lielam ir jābūt minimālajam proves standartam, lai izstrādājumam piemērotu apzīmējumu “zelts”, un kādi līdzekļi ir pieņemami, lai nodrošinātu precīzu zelta izstrādājuma norādi uz provi. Neviens no šiem kritērijiem Kopienas tiesībās vēl nav saskaņots. Jautājums ir par to, vai gadījumā, ja šāda saskaņošana nav veikta, EKL 28. pants attiecas uz šo Francijas noteikumu un, ja attiecas, vai šis noteikums ir pamatots.

13. Pie tam jāatgādina, ka vismaz Eiropā lielākā daļa zelta, ko izmanto dārglietu vai citu zelta izstrādājumu ražošanai, pastāv sakausējuma veidā. Zelta saturs no trim astotdaļām (375. prove) līdz trim ceturtdaļām (750. prove) tiek plaši izmantots. Tāpat tiek izmantots augstākas proves zelts, bet tīrs vai gandrīz tīrs zelts apstrādei ir pārāk miksts, lai gan dažkārt pasaulē to izvēlas. Parasti sakausējumus izmanto to apstrādes iespēju, stipruma un izturības dēļ. Atšķirīgiem sakausējumiem ir atšķirīga krāsa, atšķirīgas fiziskās īpašības un atšķirīgas cenas, kas atbilst atšķirīgām patērētāju prasībām.

6 — Skat. ceturtajā zemsvītras piezīmē minēto lietu Komisija/Itālija, piektajā zemsvītras piezīmē minēto lietu *Guinmont* un lietu C-12/00 Komisija/Spānija (*Recueil* 2003, I-459. lpp).

Vai Francijas tiesību noteikums ir pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību?

14. Saskaņā ar sākotnējo Francijas valdības nostāju, Komisija nav izvirzījusi nevienu, kaut arī apšaubāmu vai arī nelielu, pierādījumu tam, ka pastāv šķēršļi tirdzniecībai.

15. Komisija savā pieteikumā norādīja, ka lielākā daļa Francijā pārdoto 375. proves vai 750. proves izstrādājumu ir ievesti un ka tie varētu būt likumīgi pārdoti šo izstrādājumu izcelsmes dalībvalstīs kā “zelts”, bet Francijas likums pieprasa Francijā tos pārdot kā “zelta sakausējumu”. Nosaukums “zelta sakausējums” pircējiem šos izstrādājumus, iespējams, padara mazāk pievilcīgus nekā izstrādājumus, ko apzīmē kā “zeltu”.

16. Ja tas tiek pieņemts, manuprāt, šīs detaļas kopumā veido noteikumu, kas principā nav saderīgs ar EKL 28. pantu, rosinot apsvērt, vai tomēr pastāv kāds pamatojums, lai atzītu šo noteikumu par saderīgu ar Kopienu tiesībām.⁷

17. Savu apsvērumu pamatošanai Francijas Republika noliedz, ka izstrādājumi ar apzīmējumu “zelta sakausējums” būs patērētājam mazāk pievilcīgi, un norāda, ka Komisija nav sniegusi nevienu pierādījumu iespējamai iedarbībai uz Kopienu iekšējo tirdzniecību.

18. Tomēr, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, visi pasākumi, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami kavē Kopienu iekšējo tirdzniecību, ir uzskatāmi par pasākumiem, kam ir kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīga iedarbība, un kā tādi tie ir pretrunā EKL 28. pantam.⁸ Šis kritērijs šajā gadījumā nepārprotami ir izpildīts.

19. Noliecot, ka apstrīdētais noteikums varētu ietekmēt pirkšanu un tādējādi tirdzniecību, tas ir ne tikai neiedomājami, bet arī nesaderīgi ar pašas Francijas valdības pamata argumentu, ka noteikums ir vajadzīgs patērētāju aizsardzībai.

20. Jebkura patērētāju tiesību aizsardzības prasība attiecībā uz preču apzīmējumu atbilstoši tās kvalitātei tiek noteikta, lai ietekmētu

⁷ — Sal., piemēram, ar sprieduma 25. līdz 27. punktu piektajā zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Guimont*.

⁸ — Spriedums lietā 8/74 *Dassonville* (*Recueil* 1974, 837. lpp., 5. punkts), 2003. gada 11. decembra spriedums lietā C-322/01 *Deutscher Apothekerverband* (66. punkts).

pirkšanu, kaut vai tikai tādēļ, lai atturētu patērētājus iegādāties precī, balstoties uz maldīgu pārliecību. Augstākas kvalitātes apzīmējumi praktiski vienmēr būs pievilcīgāki nekā zemākas kvalitātes apzīmējumi. Kamēr citi kritēriji, kā, piemēram, cena, ir līdzīgi, kvalitātes apzīmējums drīzāk mudinās patērētāju izvēlēties pievilcīgāku kvalitāti. Turklāt liekas neiespējami nopietni apgalvot, ka "zelts" nav pievilcīgāks dārglietu izstrādājumu apzīmējums nekā "zelta sakausējums".

21. Tādējādi apstrīdētais noteikums var kavēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, un tādēļ tas principā ir aizliegts ar EKL 28. pantu.

Vai noteikumu var pamatot?

22. No *Cassis de Dijon* judikatūras⁹ izriet, ka patērētāju aizsardzība un taisnīga tirdzniecība ir valsts interešu mērķi, kas var prevalēt pār preču brīvu apriti.

9 — Skat. 2. zemsvītras piezīmi.

23. Turklāt jāatzīst, ka, ņemot vērā zelta dārglietu izejvielas patieso vērtību, šie mērķi prasa, lai tiktu norādīta pareiza informācija par zelta saturu šajā izejvielā. Lai gan estētiskā pievilcība, mākslinieciskā meistarība un cenas līmenis, bez šaubām, ietekmēs pircēja galīgo lēmumu, zelta saturs izstrādājumā jebkurā gadījumā tiks ņemts vērā, veicot izvēli. Zelts ir emocionāls patēriņa priekšmets, un vēsture norāda cilvēka īpašu tieksmi pēc iespējami tīrāka zelta, kas mijas ar, iespējams, pamatotām bažām par krāpšanu.

24. Tomēr Komisija pareizi iebilst, ka izvirzīto uzdevumu var sasniegt ar atbilstošu marķējumu.

25. Marķēšanas kārtība saskaņā ar šobrīd pieņemto dārgmetālu provju sistēmu ir pilnībā proporcionāla patērētāju tiesību aizsardzības un taisnīgas tirdzniecības mērķiem. Šī kārtība ir pilnībā pārskatāma, un, izņemot atsevišķus iespējamus gadījumus, lielākā daļa sabiedrības domā procentos, nevis "provēs".

26. Iepriekš spēkā esošā un, iespējams, pašreiz pat labāk pazīstamā karātu sistēma tāpat ir pārskatāma, kaut gan, lai veiktu pareizu vērtējumu, ir vajadzīgas gandrīz mistiskas, noslēpumainas zināšanas, ka tīrs zelts ir līdzvērtīgs 24 karātiem, un noteikta spēja aprēķināt 24.-to daļu daudzumu.

30. Treškārt, tā nenorāda uz atšķirību starp 585. proves un 375. proves zeltu — uz atšķirību, kas patērētājiem varētu būt svarīgāka nekā atšķirība starp 750. proves un 585. proves zeltu, jo tā attiecas uz atšķirību starp sakausējumiem, kas satur, attiecīgi, vairāk vai mazāk nekā 50 procentus zelta.

27. Sistēma, ko Francijas valdība noteikusi kā vajadzīgu, tomēr drīzāk ir neskaidra. Bez papildu informācijas tā var likt patērētājiem domāt, ka izstrādājumi ar apzīmējumu "zelts" sastāv no tīra zelta, turpretim izstrādājumi ar apzīmējumu "zelta sakausējums" sastāv no zelta sakausējuma. Var formulēt trīs pamatus, kas paši par sevi tādējādi norāda, ka šī sistēma nav piemērota, lai sasniegtu tās izvirzīto mērķi.

31. Taisnība, ka vismaz divu zemāko proves standartu izstrādājumiem acimredzot tāpat ir jāsaturs precīza norāde uz provi. Tomēr šādā mērā paralēla divējādu apzīmējumu "zelts" vai "zelta sakausējums" sistēma šķiet labākajā gadījumā lieka un noteikti nepiemērota, lai sniegtu informāciju par izstrādājumu saskaņā ar izstrādājuma sastāva proporcionālā samēra skalas būtību.

28. Pirmkārt, šī sistēma ne tiešā veidā un pat ne netiešā veidā nesniedz nekādu izsmeļošu informāciju par norādītā izstrādājuma faktisko zelta saturu.

32. Šie trūkumi, manuprāt, dominē pār sistēmas ierosināto vienkāršību un priekšrocībām, kas nolūkā novērst sajaukšanu drīzāk tādējādi varētu to pastiprināt. Tādēļ apstrīdētā norma, lai sasniegtu atzīto mērķi, ir ne tikai mazāk piemērota par Komisijas aizstāvēto marķēšanas sistēmu, bet faktiski ir nepiemērota un nav uzskatāma par proporcionālu. Nav pamatots Francijas valdības arguments, ka šī sistēma ir vajadzīgs papildinājums "tehniskai" informācijai par izstrādājuma provi.

29. Otrkārt, tā nebrīdina patērētāju par to, ka 750. proves zelts tāpat ir sakausējums, jo satur 25 procentus citu metālu.

33. Nobeigumā jānorāda, ka Francijas valdības argumentu nozīmi šajā sakarā mazina fakts, ka pirmstiesas procedūras laikā tā 2001. gada 7. februāra vēstulē paziņoja Komisijai par savu nodomu pilnībā atteikties no šīs normas.

Secinājumi

34. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, uzskatu, ka Tiesai vajadzētu:

- 1) atzīt, ka, attiecinot apzīmējumu “zelts” uz 750. proves izstrādājumiem, bet uz 375. un 585. proves izstrādājumiem — apzīmējumu “zelta sakausējums”, Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai jāuzņemas saskaņā ar EKL 28. pantu, un
- 2) piespriet Francijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.